

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет Економічний

Кафедра фінансів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

Рівень вищої освіти *другий (магістерський)*

Освітня програма *«Фінанси, банківська справа та страхування»*

Спеціальність *072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*

Галузь знань *07 «Управління та адміністрування»*

*Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “30” серпня 2021 р.*

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Управління державним боргом
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач (-і)	к.е.н., доцент Плець І.І.
Контактний телефон викладача	+380962131900
Е-mail викладача	ivan.plets@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку консультацій, розміщеному на сайті кафедри фінансів www.kfin.pnu.edu.ua
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Управління державним боргом – одне з пріоритетних завдань фінансової політики держави, важлива умова її фінансової стабільності. Процес управління боргом має декілька етапів: залучення коштів; використання коштів; повернення боргу і виплата відсотків.</p> <p>Предметом навчальної дисципліни «Управління державним боргом» є система фінансово-кредитних відносин між суб'єктами управління державним боргом та борговий механізм як складова управління фінансово-кредитною системою держави.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета вивчення дисципліни – опанування теоретичних основ державного боргу та світового досвіду з управління державним боргом.</p> <p>Завданнями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вивчення сутності, видів та специфічних особливостей державного боргу; – з'ясування особливостей державного боргу як інструмента макроекономічної політики; – розгляд суті, принципів та структурних складників системи управління державним боргом; – вивчення організації державних запозичень на внутрішньому ринку України; – з'ясування особливостей здійснення зовнішніх державних запозичень; – опанування методологією обслуговування, погашення та регулювання внутрішнього і зовнішнього державного боргу України; – вивчення ризиків державного боргу, з'ясування сутності та індикаторів боргової безпеки та механізмів і методів врегулювання боргової кризи. 	
4. Загальні і фахові компетентності	
Загальні компетентності:	
ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	
ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	
ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	
Фахові компетентності:	
СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.	
СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.	

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

5. Програмні результати навчання

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

6. Організація навчання курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин			Форми контролю
	лекції	заняття	сам. робота	
Тема 1. Сутність і види державного боргу	2	2	10	УО, ПО, Тест
Тема 2. Сутність і складові системи управління державним боргом	4	4	14	УО, ПО Тест
Тема 3. Планування у системі управління державним боргом	4	4	12	УО, ПО, Р
Тема 4. Організація процесу запозичення коштів	4	4	12	УО, ПО Тест
Тема 5. Облік державних боргів	4	4	12	УО, ПО
Тема 6. Обслуговування та погашення державних боргів	4	4	12	УО, ІЗ, Тест
Тема 7. Оцінка ефективності використання внутрішніх та зовнішніх запозичень	4	4	12	УО, ПО Тест
Тема 8. Зарубіжний досвід управління державним боргом	2	2	20	УО, ІЗ, П
Тема 10. Боргова політика	2.	2	16	УО, ІЗ, П, ПКР

України: формування та напрями удосконалення				
Разом	30	30	120	

Умовні позначення:

ІЗ - індивідуальне завдання
 П – презентація
 Тест - тестування
 ПО – письмове опитування
 УО – усне опитування
 Р – реферат
 ПКР – підсумкова контрольна робота.

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен)				
	Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен (Екзаменаційна робота)	Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1	Модуль 2			
	Поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	Тестування	
	Усне опитування, письмове опитування, реферат тестування	Тестування (КРС)	Презентація		
	30	10	10		
50					

Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою:

Шкала оцінювання для екзамену			
університетська	національна		шкала ECTS
90-100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно з можливістю повторного складання	Fx
1-25		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Семінарські заняття	Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час усних відповідей на семінарських заняттях, а також шляхом тестування по окремих темах сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль множиться на коефіцієнт 6 і переводиться у 30 бальну шкалу	
	Оцінка	Умови отримання оцінки
5 (відмінно)	- повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що	

		вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.
	4 (добре)	- студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.
	3 (задовільно)	- студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
	2 (незадовільно)	- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; - виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні семінарських завдань.
Вимоги до контрольної роботи	Передбачено одну контрольну роботу, яка виконуються на тринадцятому семінарському занятті у формі усного опитування (оцінки 2, 3, 4, 5) термінів та понять з дисципліни (або тестування).	
Самостійна робота	Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (25 тестових питань, дві спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множиться на коефіцієнт 0,1. Максимальна оцінка за тестування становить 10 балів.	
Вимоги до письмової	Вивчення дисципліни передбачає виконання індивідуального завдання – «Зарубіжний досвід управління державним боргом на прикладі (вибір	

роботи	<p><i>країни</i>)».</p> <p>Оформляють індивідуальне завдання у вигляді реферату та презентації (захист відбувається на останньому практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).</p> <p>Максимальна оцінка за індивідуальне завдання становить 10 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за такі види робіт:</p> <p>Поточний контроль (максимум 30 балів).</p> <p>Самостійна робота (максимум 10 балів).</p> <p>Індивідуальне завдання (максимум 10 балів).</p> <p>Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою фінансів, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p>
Підсумковий контроль	<p>Екзамен (максимум 50 балів) проводиться у тестовій формі.</p> <p>Структура екзаменаційного білета:</p> <p>25 тестових питань у системі дистанційного навчання університету (https://d-learn.pnu.edu.ua/). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множиться на коефіцієнт 0,5.</p> <p>Максимальна оцінка за тестування становить 50 балів.</p> <p>Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.</p> <p>Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, відраховують з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на повторне вивчення навчальної дисципліни (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу:

- не запізнюватися та не пропускати заняття;
- добросовісно готуватися до виконання лабораторних робіт;
- відпрацьовувати лабораторні заняття, пропущені з поважних причин
- самостійно працювати з рекомендованою та допоміжною літературою.

Пропущені лекційні та практичні заняття студент повинен відпрацювати під час індивідуально-консультативної роботи з викладачем.

Студент, який бажає відпрацювати пропущене заняття, повинен мати при собі:

- конспект, в якому міститься домашня робота за відповідною темою;
- пройти тестування у системі дистанційного тестування з дисципліни «Управління державним боргом».

Завершальним етапом відпрацювання пропущеного заняття є усне опитування студента по даній темі.

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.

Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти в університеті.

Протягом усього курсу активно розвиваються автономні навички здобувачів вищої освіти, які можуть підготувати додаткову інформацію за темою, що не увійшла до переліку тем практичних занять та виступити з презентацією чи інформуванням додатково (оцінюється окремо).

Норми академічної етики мають повністю відповідати Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», який Ухвалений Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року (зі змінами від 29 листопада 2017 року, протокол засідання Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» №11).

9. Рекомендована література

1. Бюджетний кодекс України (із змінами): Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Гнидюк І. В. Державні фінанси : опорний конспект лекцій. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2016. 119 с.
3. Замкова Н. Л., Гнидюк І. В., Романовська Ю. А. Державні фінанси : навч. посібник. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 464 с.
4. Малиняк Б.С., Толуб'як В.С., Горин В.П., Письменний В.В. Управління державними доходами і видатками: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2015. 154 с.
5. Податковий кодекс України (із змінами): Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Управління державним боргом: Навч.посіб. Прутська О.О., Сьомченков, О.А., Гарбар Ж.В., Губанова Л.І., Руденко В.В. / За заг.ред. Прутської О.О. К.: Центр учбової літератури, 2010. 216 с.
6. Плець І.І. Теоретичні аспекти дослідження формування державного боргу. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник [за ред. І.Г. Ткачук.]. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. Вип. 7. Т. 2. С.417-427.
7. Плець І.І., Шпак А.Д. Механізми фінансового регулювання державного боргу в Україні. Моделювання регіональної економіки: збірник наукових праць. Івано-Франківськ : Видавець Віктор Дяків, 2011. №2 (18). С. 207-213.
8. Плець І.І., Перезовова І.В., Рудейчук С.В. Структуризація та аналіз спектра фінансово-аналітичної інформації щодо внутрішнього державного боргу. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України: збірник науково-технічних праць. Львів : РВВ НЛТУ України. 2012. Вип. 22.5. С. 274-282.
9. Плець І.І. Моделювання факторів та динаміки внутрішнього державного боргу. Економіка та держава. Київ : ТОВ "Редакція журналу "Економіка та держава", 2012. №8. С. 84-87.
10. Плець І.І., Білий М. М. Стратегічні напрями управління внутрішнім державним боргом України. Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». Тернопіль: СМП «ТАЙП». 2013. №3'2013. С.21-26.
11. Плець І.І. Моделювання граничної величини внутрішньої заборгованості у взаємозв'язку з бюджетним дефіцитом і зовнішньою складовою державного боргу. Проблеми економіки. 2014. № 3. С. 341-347.
12. Плець І.І., Щур Р.І. Теоретико-прагматичні засади управління державним боргом в Україні. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник [за ред. І.Г. Ткачук.]. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2015. Вип. 11. Т. 1. С. 158-167.

І.І. Плець

Доцент кафедри фінансів